herpy

VARANER

White-throated Monitor

Varanus albigularis

Varanus albigularis er en kraftig, dagaktiv og graveglad varan fra savanner og tørre skove i det sydlige og østlige Afrika. Den bliver 100-200 cm lang, er nysgerrig og kan blive meget tam, men kræver et rum i stedet for et terrarie, en stor foderudgift og mange års omhyggelig pasning.

Familie: Varanidae Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**100-200 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**3.000-12.000 g**
Levetid	**10-20 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Halvørken og savanne**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**300 × 200 × 150 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-26 °C**
Hotspot	**35-45 °C**
Temperatur, nat	**19-21 °C**
Luftfugtighed	**30-60 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter, hvirveldyr og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**16-65 æg**
Kuld pr. år	**1-2**
Inkubation	**150-180 dage** ved 28-31 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B til EU's forordning om handel med vilde dyr, så handel over grænserne kræver CITES- og EU-dokumenter. Den er ikke omfattet af forbuddet mod hold af særlige dyr (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), som kun rammer fem andre varaner, og kan derfor holdes af private efter de almindelige regler. Bed sælgeren om papirer på dyrets oprindelse, og spørg Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø om kravene til dokumentation ved køb og salg.

Om arten

Varanus albigularis er en tung, kompakt varan med afrundet, bulet snude, stærke forben og skarpe, kraftige kløer. Hovedet er gråt eller brunt foroven, mens struben er tydeligt lysere, især under det mørke tindingebånd, der løber fra øjet til skulderen. Kroppen har mørke ringe med lys midte, men tegningen bliver utydelig hos gamle dyr og ligner da mere bånd om ribbenene. Artsnavnet kommer af latin albus, hvid, og gula, strube.

Arten blev beskrevet i 1802 og blev i lang tid regnet for en underart af *Varanus exanthematicus*. Forskelle i hemipenis-opbygningen førte til, at den blev anerkendt som selvstændig art. Der skelnes mellem tre underarter: *V. a. albigularis* i det sydlige Afrika, *V. a. angolensis* i Angola, Zambia og nabolande og *V. a. microstictus* i Østafrika. Status for det fjerde navn, *V. a. ionidesi*, er uafklaret. De to arter forveksles let i handlen, selv om *V. albigularis* bliver langt større.

Voksne dyr bliver typisk omkring 150 cm i alt, og enkelte overstiger 200 cm. Vilde voksne dyr har en snude-kloak-længde på 50-70 cm. Et mindre voksent dyr på 41 cm fra snude til kloak og 90 cm i alt vejer omkring 1,5 kg, mens tamme dyr i fangenskab på 140-160 cm vejer 7-12,5 kg.

Arten er klog. Den kan skelne mellem mængder op til seks snegle, husker i flere dage, hvor den har fundet føde, og opsøger tidligere fundsteder systematisk. Får den et dødt dyr, der er for stort til at sluge, bider den sig fast og ruller rundt om sin egen længdeakse for at flå skind og kød fri, ligesom en krokodille. Den er altså ikke et dyr, man blot sætter i et terrarie og kigger på.

Et voksent dyr har brug for et helt rum eller et hjemmebygget anlæg på flere kvadratmeter, varme og UVB i stor skala, foder i store mængder, en dyb bund at grave i og daglig opmærksomhed i mange år. Det er en art for den, der vil bygge og indrette til et stort dyr, og ikke en art til lejligheden. Ungerne er kun ca. 25 cm ved klækningen, men vokser hurtigt.

Læs mere: Lys og UVB

Udbredelse og levested

Varanus albigularis er udbredt i store dele af det sydlige og østlige Afrika, fra Namibia, Botswana og Sydafrika i syd til Angola, Zambia, Tanzania, Kenya og Uganda og videre til det sydlige Etiopien og Somalia. Den findes også i Zimbabwe, Mozambique, Malawi, Eswatini, Lesotho og det sydlige Congo.

V. a. albigularis lever i det sydlige Afrika nordpå til Angola, Zambia og Mozambique, *V. a. angolensis* i Angola, Zambia og tilgrænsende dele af Congo, og *V. a. microstictus* i Etiopien, Somalia, Kenya og Tanzania. Arten mangler i det sydvestligste hjørne af kontinentet. Den findes i mange nationalparker, bl.a. Kruger, Etosha og South Luangwa, og er talrig, hvor der er egnet levested.

> **Oprindelig udbredelse:** Angola, Botswana, Etiopien, Kenya, Lesotho, Malawi, Mozambique, Namibia, Somalia, Eswatini, Tanzania, Uganda, Sydafrika, Zambia, Zimbabwe og Congo-Kinshasa.

LEVESTED

Arten lever i savanne, åben skov, krat og tørre områder. Den er jordlevende og bruger det meste af tiden på at søge føde langs jorden, men graver egne huler og kan klatre i træer for at plyndre fuglereder, hvile eller flygte. Dyrene er dagaktive, soler sig om morgenen og går derefter på jagt.

Klimaet har en tydelig regntid og tørtid. Parringen foregår i det sydlige Afrika fra slutningen af august til midten af november, og æg lægges nogle uger senere. I den kølige årstid falder aktiviteten og appetitten. Levestederne brænder jævnligt, og dyr, der færdes over gløder eller opvarmet jord, kan få svære forbrændinger på fødder og hale.

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr af *Varanus albigularis* har brug for mindst 300 × 200 × 150 cm (længde × bredde × højde) og gerne et helt rum. Målet passer til voksne dyr på 130-200 cm. Hunner på 130-160 cm kan holdes enkeltvis i ned til 170 × 170 × 80 cm, et dyr på 200 cm skal have omkring 300 × 230 × 240 cm, og en gruppe på syv voksne dyr skal have et rum på omkring 18,5 m². Små mål, som handlen sælger til unger, er kun en midlertidig løsning.

Unger på ca. 25 cm kan starte i et terrarie på 100 × 50 × 50 cm, gerne flere sammen, så længe de æder insekter, og med avispapir eller køkkenrulle som bund de første uger. Derefter flyttes de til stadig større anlæg, efterhånden som de vokser. De bliver i løbet af få år til dyr på 100 cm eller mere, så planlæg det store anlæg fra begyndelsen.

Arten graver i naturen sine egne huler, så giv mindst 30-40 cm løs, fugtig blanding af jord og sand i et område, hvor dyret kan grave og ligge skjult. Der skal være flere skjul, store stenplader, tykke grene og barkstykker, der tåler vægten af et tungt dyr. Et stort vandkar, hvor dyret kan lægge sig helt ned, hører med. Alle varmekilder skal være afskærmede, så dyret ikke kan brænde sig, og dørene skal kunne låses, fordi et stort, stærkt dyr ellers kan slippe ud. Ventilationen skal være god.

Til avl skal der være en redekasse med mindst 35 cm dyb, fugtig sand- og jordblanding. Hunner, der ikke har en egnet rede, spreder æggene i terrariet.

TEMPERATUR

Som dagaktiv solbader kræver *Varanus albigularis* en stor temperaturgradient. Lufttemperaturen er 24-26 °C om dagen og 19-21 °C om natten. Solpladsen skal være et stort, åbent område med en varm overflade på 35-45 °C. Det er overfladetemperatur, målt med et IR-termometer på selve overfladen, ikke med et termometer, der hænger i luften. Arten trives med 35-40 °C på solpladsen; over 40 °C på det varmeste sted er lånt fra andre savannevaraner.

Brug flere varmepærer eller infrarøde lamper over solpladsen, så et stort dyr kan ligge helt i varmen, og opvarm luften i et stort anlæg med varmeapparater på væggene. Lad en del af anlægget være koldere, så dyret kan vælge. Alle varmekilder skal ud over afskærmning styres af termostat. Mål overfladetemperaturen jævnligt med IR-termometer.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten kommer fra tørt til halvfugtigt savanneland, og den rette luftfugtighed i anlægget er ikke dokumenteret med tal. Hold luften forholdsvis tør (30-60 %, et skøn), og lad en del af bunden være fugtig, så dyret kan grave og finde en fugtigere hule at ligge i. Konstant våd bund og stillestående luft giver hudproblemer.

Drikke- og badevandet skal være frisk og i et stort kar, og dyret skal kunne dække sig helt til. Skift vandet jævnligt, så det er rent.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Varanus albigularis er en dagaktiv solbader og behøver kraftigt lys. Brug kompaktlysrør med høj UVB-andel (10 %-klassen) eller kviksølvdamplamper med UVB sammen med infrarøde pærer og spotlamper over solpladsen. Sæt UVB-kilden over solpladsen, så dyret får UV-indeks svarende til Ferguson-zone 3, og lad det kunne flytte sig til skygge. Skift pærerne efter producentens anvisning, for UVB-effekten falder, før lyset ser svagere ud.

Hav lyset tændt 12 timer om dagen om sommeren og lidt kortere om vinteren, styret af et tænd-sluk-ur. Om natten skal der være mørkt.

FODER

I naturen er *Varanus albigularis* en rigtig generalist. Den æder snegle, græshopper, tusindben, biller og andre hvirvelløse dyr og lejlighedsvis slanger. Arten spiser altså bredt, og en kost, der kun består af gnavere, svarer ikke til naturen.

Kosten i fangenskab skal være varieret. Unger får fra klækningen fårekyllinger, græshopper og kakerlakker, senere også kæmpemelorme og nyfødte mus. Voksne kan få insekter, fisk (ørred og malle), små kyllinger og kyllingedele, mus, rotter og af og til hårdkogte æg. Voksne dyr fodres fra 1-2 gange om ugen til 5 gange om ugen, afhængigt af hvad de får; unger fodres oftere. Om vinteren kan appetitten falde: hunner spiser ofte mindre fra slutningen af oktober i to-tre måneder, og nogle uger helt uden foder er ikke usædvanligt.

Når gnavere bliver hovedføde, bliver mange varaner for fede, hvilket forkorter livet. Vælg en blanding med mange insekter, snegle og fisk, og tilsæt kalk og vitaminer. Mus bør kun gives, når dyret har afført det forrige måltid, og unger, der får for mange mus, kaster dem op igen. Hold foderet adskilt, når flere unger bor sammen, fordi de slås om byttet.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Varanus albigularis er ikke et kæledyr i almindelig forstand. Vilde dyr er sky og flygter eller bider, hvis de bliver fanget, og selv tamme dyr har stærke kæber, skarpe kløer og en hale, der kan slå. Halepisk er almindeligt hos varaner, og halen på et dyr på 150 cm kan gøre skade. Bid fra et stort dyr giver dybe sår, og kløerne kan rive huden op. Brug lang pincet eller tang ved fodring, og undgå pludselige bevægelser.

Tæmning kræver ro og tid. Giv nye dyr mindst et par uger uden håndtering, tal roligt, og fodr fra pincet eller tang i stedet for hånden. Når dyret ikke længere flygter, kan du begynde at røre ved det. Løft altid med begge hænder under kroppen og støt halen. Tamme voksne dyr kan blive rolige nok til at gå frit rundt, men alle dyr kan reagere voldsomt på stress eller sult.

Krybdyr bærer ofte salmonella, og knap halvdelen af alle kæledyrskrybdyr (48 %) er smittebærere. Vask hænder grundigt efter enhver berøring af dyret, terrariet og udstyret, og hold børn og gravide væk fra rengøring.

Arten kan holdes enkeltvis eller parvis. Hunner kan bide hinanden hårdt omkring redekassen, og unger, der bor sammen i grupper, begynder at slås, når de skal til at spise mus. Større grupper, fx fire hunner og tre hanner, kan holdes i et stort rum med mange skjul og en stor vandbeholder. Er du i tvivl, så hold dyrene adskilt.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Størrelsesforskellen mellem kønnene er ikke entydig: hannen kan være størst (200 cm mod 130-160 cm hos hunnerne), men hunnen kan også være længst i snude-kloak-længde (ca. 70 cm mod ca. 50 cm). Kønnet er svært at bestemme sikkert hos unger og bør afgøres af en dyrlæge med varanerfaring. Præcis alder for kønsmodenhed er ikke kendt. Hunner på fire-fem år og hanner på syv år kan bruges i avl. Hun bør være fuldt udvokset og i god foderstand, før hun bruges til avl.

PARRING

Parringen foregår om foråret og i løbet af sommeren, afhængigt af varme og belysning. I fangenskab i Europa parrer dyrene sig fra maj til august. Hannen viser typisk hovedbevægelser og tungeflikken omkring hunnens hals og krop i en uges tid. Selve parringen kan vare op til halvanden time og gentages flere gange dagligt i tre-fire dage. Parrene sover ofte sammen i samme skjul bagefter.

Sæt hannen ind til hunnen i hendes anlæg, og hold øje med bid. Flere hunner i samme anlæg kan slås voldsomt om redekassen. Vinterhvile er ikke nødvendig for avl, men hunnerne spiser mindre i vinterhalvåret.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger æggene ca. 30-48 dage efter parringen. Kuldstørrelsen svinger fra 16 til 55 æg, og rekorden er 65 æg. Æggene er hvide og læderagtige, ca. 6-7 cm lange og 4 cm brede, og de vejer 48-55 g. Hunnen lægger sædvanligvis 1-2 kuld om året i fangenskab.

Hunnen graver og opholder sig ofte flere dage i redekassen, og appetitten forsvinder i dagene før lægningen. Hun kan forsvare redekassen aggressivt mod både andre hunner og dig. Æggene lægges ofte om natten. Nogle hunner ignorerer redekassen og lægger æggene åbent på bunden, hvilket ofte giver dårlig befrugtning og klækning. Den bedste rede er en dyb, løs og fugtig kasse, helst med en hul stamme eller en tilsvarende hule.

Når hunnen er færdig, bør du tage æggene ud, og hun må have hvile og ekstra føde.

INKUBATION

Æggene lægges i en kasse med lufthuller, delvist nedgravet i en blanding af vermiculit og vand i vægtforholdet 1:1, og inkuberes ved 28-31 °C, gerne 29-30 °C. Fugtigheden skal være 70-95 %. Kontroller æggene ugentligt, og tilsæt kun lidt vand, hvis vægten falder; i de sidste tre uger tilsættes ikke vand.

Inkubationstiden er 150-180 dage. Ubefrugtede æg bliver med tiden gule, bløde og lugter dårligt, og døde fostre og vanskabte unger forekommer. Klækningsprocenten er ofte lav, fra 7 af 24 til 43 af 55 æg i et kuld, og årsagen er ofte uklar. Dyrene klækker selv over flere dage uden hjælp.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne af *Varanus albigularis* er ca. 25 cm lange og vejer 30-40 g ved klækningen. Resterende blommesække og navlestrenge falder af af sig selv, når ungen gnider bugen mod underlaget. De begynder at æde fårekyllinger efter ca. 48 timer.

Hold dem i en ren kasse med avispapir eller køkkenrulle, et skjul, en vandskål med plads til at bade og en varmelampe over en solplads. Giv dem de første måneder kun insekter (fårekyllinger, græshopper, kakerlakker), siden kæmpemelorme og små gnavere. De må gerne bo sammen, så længe de æder insekter, men skilles ved første mus. Tilsæt vitaminer og kalk. De vokser hurtigt og skal løbende have større pladser. Planlæg for, at hver unge på sigt bliver en 100-200 cm lang varan.

Sundhed og typiske fejl

Dyr i handlen af *Varanus albigularis* er ofte importerede eller kommer fra importerede forældre, bl.a. vildfangne dyr fra Tanzania. Vildfangne dyr kan have flåter og andre parasitter, være stressede og have lav kropsvægt. Kræv et dyr, der æder, har klare øjne og et jævnt, fyldigt kropsudseende, og få afføringen undersøgt hos en dyrlæge med erfaring i krybdyr, før dyret kommer ind til andre.

Typiske problemer og fejl i pasningen er:

- Fedme, når gnavere er hovedføde, og kalkmangel (blødt skelet, rystelser) ved for lidt kalk og UVB, især hos unge dyr.
- Forbrændinger på mave og fødder fra uafskærmede varmekilder.
- For lave temperaturer og forkert fugt, som giver dårlig fordøjelse, appetitløshed og luftvejsinfektioner.
- Flåter og andre ydre snyltere, især hos nyindkøbte dyr.
- Bid og skader fra andre dyr i samme anlæg.
- Dårlig befrugtning og problemer med at lægge æg, når hunnen ikke har en egnet redekasse.

Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke æder i flere uger uden for den kolde periode, ånder tungt, får hævede led eller kæber eller har ændret afføring.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.